

Jebronviering van 16 februari 2025: 'Dankbaarheid als religieuze opgave'

Welkom en inleiding: Kristien

Beste mensen, welkom op deze koude zondagochtend. We plaatsen ons daarbij onder de hoede van de Ene die we noemen mogen 'Vader/Moeder, Mensenbroeder en levenwekkende Geestkracht in ons midden.'

Wanneer was de laatste keer dat je écht dankbaar was? Niet zomaar beleefd "dankjewel" zeggen, maar diep van binnen voelen: ik ben gezegend, ik ontvang meer dan ik verdien, en ik wil dat uiten! Misschien was het op een bijzonder moment: een geboorte (zoals Vik, het nieuwe (achter-)kleinkind van Erik en Inge en Stani en Renilde deze week !), een genezing, een onverwachte helpende hand. Maar misschien ook op een klein, alledaags moment: een straaltje zon tijdens een donkere winter, een vriendelijk woord, een maaltijd met geliefden... Toch is dankbaarheid niet altijd vanzelfsprekend. Als het goed gaat, nemen we zegeningen voor lief. En als het moeilijk gaat, worstelen we met de vraag: "Kan ik dán nog dankbaar zijn?"

Vandaag willen we stilstaan bij de religieuze plicht tot dankbaarheid. Niet als een opgelegde verplichting, maar als een manier om met het leven om te gaan; om gelukkiger in het leven te staan.

En we willen alvast oproepen om tijdens de viering *tussendoor even stil staan bij de zaken in ons leven waar we dankbaar voor mogen zijn, of waar we tot nu toe niet dankbaar genoeg voor waren. Straks, tijdens de vrije voorbeden, vragen we dan om dit uit te spreken*)
Maar laten we nu alvast beginnen met een lied:

Lied: p. 30 Lied van samenkomst

Het wordt een extra muzikale viering met 2 luisterliederen. In plaats van een openingsgebed kozen we voor het lied 'Gracias al la vida' van Mercedes Sosa. ...

En dan gaan we nu zelf zingen:
lied p47 open de schriften van oudsher

lezing 1: Psalm 138 (Annie) **TEKST uit de PSALMEN van Jos Van Pelt**

PSALM 138

In mijn hart: zingen, loven, danken.

Op mijn lippen: een lied van zalige vreugde.

Eerbiedig buig ik neer,

en voel me dankbaar

voor al wat leven goed voor mij maakt:

ik mag er zijn,

als een gedane belofte

die in vervulling gaat.

Want ik had hulp nodig; ik riep en werd verhoord:

kracht tot in mijn diepste wezen.

Wie diezelfde ervaring heeft,

en die kracht voelt,

begrijpt mij:

die deelt mijn zingen, mijn vreugde;

die buigt zich dankbaar neer in eerbied.

Want, er is omgekeken naar mij,

naar mijn eenvoud;

macht verliest haar betekenis.

Doorheen alle gevaar en angst, voel ik leven stromen in mij,

en ik weet me veilig,

ondanks mijn vijanden.

Alles keert uiteindelijk ten goede. Eerlijk duurt het langst.

Moge het zo zijn,

als een gedane belofte die nu in vervulling gaat.

Jij, die mij beloofd hebt,

mij, die jou verwacht, mijn be-lover,

laat mijn verlangen in vervulling gaan;

geef mij kracht en vreugde,

eenvoud en eerlijk leven;

dat had jij toch beloofd?

dan ben ik veilig

en beleef ik zingen mijn lied,

hier, nu, en al mijn levens dagen, magnificat!!

Overgang: God heeft ons lief, is betrouwbaar, is er als je hem nodig hebt, beschermt mij, is een baken in mijn leven voor altijd. Zoveel redenen om dankbaar te zijn, volgens de psalmist. Als je uit het hart komt is dankbaarheid zeker positief. Maar wat als ze wordt afgedwongen of opgelegd? Luisteren we naar het volgende lied:

Luisterlied: Robert Long 'Dankbaar'

Lezing 2: Genezing van de 10 melaatsen Lc 17, 11- 19

In het grensgebied van Samaria :

17 [11] Op weg naar Jeruzalem trok Jezus door het grensgebied van Samaria en Galilea. [12] Toen hij daar een dorp wilde binnengaan, kwamen hem tien mensen tegemoet die aan huidvraat leden; ze bleven op een afstand staan. [13] Ze verhieven hun stem en riepen: 'Jezus, meester, heb medelijden met ons!' [14] Toen hij hen zag, zei hij tegen hen: 'Ga u aan de priesters laten zien.' Terwijl ze gingen werden ze gereinigd. [15] Een van hen, die zag dat hij genezen was, keerde terug en loofde God met luide stem. [16] Hij viel neer aan Jezus' voeten om hem te danken. Het was een Samaritaan. [17] Toen zei Jezus: 'Zijn er niet tien gereinigd? Waar zijn de negen anderen? [18] Wilde niemand anders terugkomen om God eer te bewijzen dan alleen deze vreemdeling?' [19] Hij zei tegen de Samaritaan: 'Sta op en ga. Uw geloof heeft u gered.'

Overdenking : Kristien

Vrije voorbeden voorbereiden `Laten we nu even stil staan bij de zaken in ons leven waar we dankbaar voor mogen zijn. Hoe tonen wij dankbaarheid als het goed met ons gaat? Zijn we ons bewust van de gaven die we ontvangen, of beschouwen we ze als vanzelfsprekend?

Vrije voorbeden: acl: p. 61 refrein: "*God is die goed is, woorden van liefde doet. Vrede voor mensen is, tijd geeft van leven.*"

Praktische puntjes en mandjes (omhaling)

Tafelgebed nr 36
Brood en beker

Onze Vader : p. 84

Vredewens Dankbaar dat we hier weer mochten samen zijn, wensen we elkaar de vrede toe. (in het besef dat ...?)

Slottekst

We mogen elkaar dankbaar zijn voor de inspiratie die hier weer vonden bij elkaar. We leerden dat dankbaarheid een keuze is en een houding die we kunnen trainen. In de Joodse traditie is er een prachtig ritueel: men spreekt dagelijks zegeningen uit, zelfs over kleine dingen. Bijvoorbeeld:

- Wanneer men een mooie bloem ziet → "*Gezegend bent U, die de wereld schoonheid geeft.*"

- Wanneer men wakker wordt → "*Gezegend bent U, die mij een nieuwe dag geeft.*"

Waarom? Omdat wat we regelmatig benoemen, dieper in ons hart wortelt.

Daarom deze uitnodiging.

Laten we de komende week een oefening doen:

- Noem elke dag drie dingen waarvoor je dankbaar bent.
- Spreek dat uit naar God én naar anderen.
- Zoek één manier om je dankbaarheid om te zetten in een daad van goedheid.

En zingen we tot slot:

Slotlied: P.57 We gaan weer verder vol van hoop

Overdenking viering rond dankbaarheid

Psalm 138 begint met een loflied: *"Ik zal U loven met mijn hele hart... Op de dag dat ik aanriep, hebt U mij geantwoord."*

De Psalmist ervaart succes en ziet dat als een vervulling van Gods belofte. Dit is de dankbaarheid die we herkennen als het goed met ons gaat.

Maar zelfs in deze psalm schuilt al een waarschuwing: vergeet niet dat je voorspoed een gave is en géén recht.

Dit is ook de waarschuwing die Mozes gaf aan Israël, vlak voordat zij het Beloofde Land binnengingen (Deut. 8:11-17): *"Wanneer u eet en verzadigd wordt, goede huizen bouwt en die bewoont... zeg dan niet bij uzelf: mijn kracht en de sterkte van mijn hand heeft mij dit vermogen verworven."*

Wie succes heeft, loopt het risico zichzelf als de bron daarvan te zien. En dat is een grote valkuil: ondankbaarheid door zelfgenoegzaamheid. Mensen met succes hebben heel vaak de neiging om zichzelf op de borst te kloppen. Dat er nog veel meer meespeelde : zoals toeval, een gelukkige keuze, een toevallige economische bloeiperiode, de plek waar het wiegje stond, de vele mensen die je omringden, ... dat zien ze over het hoofd.

We kunnen even nadenken: Hoe tonen wij dankbaarheid als het goed met ons gaat? Zijn we ons bewust van de gaven die we ontvangen, of beschouwen we ze als vanzelfsprekend?

Jezus heeft in het grensgebied tussen Galilea en Samaria een bijzondere ontmoeting met een groepje van 10 melaatsen. Niet toevallig staat in de tekst dat het om 10 melaatsen ging. Tien was voor Bijbelse normen het minimum voor een representatieve groep. Het morgengebed kan in de synagoge maar gezegd worden als 10 personen aanwezig zijn. Tien biddende gelovigen staan bij de Joden representatief voor heel de mensheid. Zij zingen in naam van iedereen Gods lof, opdat allen geheiligd worden. Ook omgekeerd staan tien zieken symbolisch voor allen die door ziekte, armoede of uitsluiting worden gemarginaliseerd.

Chronisch ziek zijn is geen pretje. Ziekte tast de fundamenten van het leven aan en zet zelfs de verhouding met de Ene, de Gever van het leven onder druk: Waarom moest mij dit overkomen en hoe kan een god, die Liefde is, dit toelaten? Bovendien komt er vaak nog sociaal isolement bij: mensen weten niet goed hoe met ziek zijn om te gaan, onwennigheid vervreemdt mensen van elkaar.

Ook in het verhaal van Lucas is het een ontmoeting vanop afstand, want uit angst voor besmetting en vanwege hun onreinheid werden melaatsen buiten de maatschappij geplaatst. Ze kregen een ratel en waren verplicht van op afstand zich te melden en te roepen dat ze besmet waren. Maar in het evangelieverhaal gebeurt het omgekeerde. In plaats van waarschuwend te roepen, vragen ze Jezus om aandacht en nabijheid. Lucas beklemtoont dit gedrag extra, om zo het contrast met de gezonden, die onverschillig aan Jezus voorbijgaan, te vergroten.

De groep van 10 roept Jezus toe met 'Meester, ontferm u'. Jezus wordt als het ware voor het blok gezet. Een meester heeft namelijk verplichtingen tegenover zijn leerlingen. En dan komt er een ander centraal woord in dit verhaal: 'Ziende, sprak hij tot hen'. Het zien van Jezus is een zien vol mededogen. Ook Jezus willen volgen heeft met zien te maken, een speciale manier van kijken naar de werkelijkheid. Gevoelig worden voor het appél dat je naaste op je maken. Jezus ziet hen dan ook en kijkt naar hen met ontferming. Hij stuurt ze naar de priesters en onderweg worden ze gereinigd, zijn blik is ook een genezende blik.

Volgeling van Jezus zijn betekent dat je in staat bent om over je eigen grenzen heen te kijken. Oog hebben in de wereld om je heen, thuis, op je werk, in je buurt voor hen die aandacht nodig hebben, en zorg behoeven. Iedereen kan werken aan een zorgzame omgang met mensen.

Jezus heeft de melaatsen op het eerste gezicht de merkwaardige opdracht zich aan de priesters te laten zien. Vanuit de Wet, de Thora is deze opdracht begrijpelijk. Het zijn namelijk de priesters die een genezing of reiniging van melaatsheid officieel vaststellen.

Zo staan in Leviticus 14 de uitgebreide rituelen besproken die vereist zijn bij de reinheidsverklaring van een genezene.

Eén melaatse keert terug om Jezus te bedanken, toen hij zag dat hij genezen was. Typisch, dat het er zo staat: toen hij zag dat hij genezen was. De anderen kwamen niet terug om te bedanken, omdat zij blijkbaar niet zagen wat er gebeurd was. Met andere woorden, ook dankbaarheid heeft met 'zien' te maken.

Veel krijgen, veel bezitten, veel genieten maak een mens nog niet dankbaar. Onze westers welvaart is er om dat te bewijzen. Want met onze dankbaarheid zit het niet zo best. Als je iets gewoon vindt, ben je er niet dankbaar voor. Als je het gewoon vindt dat je genezen bent, ben je daar niet dankbaar voor. Dan zie je het eigenlijk niet. Als je het gewoon bent dat je dagelijks te eten hebt, ben je daar niet dankbaar voor. Dan gaat het danken voor het eten gewoon over.

We moeten iets veranderen aan onze manier van kijken. Het is niet zo gewoon dat je leeft, dat je handen hebt, voeten die je vlot overal naar toe brengen, Dat je vrienden hebt, een vrouw, man of kind...

Eén van de 10 kwam terug om te bedanken. En die ene persoon die het zag, is dan nog een Samaritaan. Samaritanen werden in de ogen van Joden niet voor vol aanzien: ze erkenden wel de Thora, maar niet de profeten en gingen ook niet naar de tempel in Jeruzalem. Kwam hij daarom terug bij Jezus? Omdat hij bij de priesters niets te zoeken had?

Toch is de Samaritaan, de 2de rangburger, hier het voorbeeld voor anderen. Bij de evangelist Lucas is dit is een geliefd thema. Na al eerder over de Barmhartige Samaritaan te hebben verteld, vertoont hij hier de Dankbare Samaritaan. Jezus eigen mensen, de mensen met wie Hij verwant was, zagen het niet. De vreemdeling die er eigenlijk niet bij hoorde, zag het wel.

Terzijde : Op school merk je soms iets gelijkaardigs: jongeren kunnen al eens zeuren over die lange leerplicht, hoe saai het is op school... Terwijl er hier ook een aantal 'nieuwkomers' (asielzoekers) zitten, die beseffen dat onderwijs heel belangrijk is en dat ze hier kansen krijgen die ze in hun thuisland niet hadden. Hoe moeilijk hun achtergrond soms is, vaak zijn het erg gemotiveerde leerlingen. Het is belangrijk om Vlaamse leerlingen de ogen open te trekken met een les of documentaire over andere culturen of de geschiedenis, zodat ze beseffen krijgen dat het niet vanzelfsprekend is wat we hier in het westen allemaal hebben...

Hoe ging het met die negen anderen? Over de andere negen genezen melaatsen wordt ons in het verhaal niets verteld. Eigenlijk is het gedrag van die negen melaatsen niet eens zo heel opmerkelijk en best herkenbaar.

Bij tegenslag zoeken mensen elkaar op voor steun en saamenhorigheid. Het is leven in verhoogde staat van paraatheid, op het wet van de snee. De urgentie dringt zich op en we beseffen dan maar al te goed waar het op aan komt. Maar als het gewone leven weer zijn loop neemt, is dat gevoel van saamenhorigheid en intensiteit vaak weer snel verdwenen. We laten de narigheid achter ons en gaan weer verder met ons leven. Vreemd hoe dat komt: dat we zo gemakkelijk zijn af te leiden van hetgene wat er eigenlijk toe doet. Eerst was er een soort verbondenheid tussen de 10 melaatsen, maar die verbondenheid is heel broos. Men is nog niet genezen of de groep valt al uit elkaar. Het zijn weer 10 individuen geworden.

Jezus lijkt verwonderd dat er maar één man komt bedanken. 'Waren ze niet allemaal gereinigd? En dan zegt Jezus : Uw geloof heeft u gered'... Dat klinkt vreemd. Ze zijn toch allemaal gered? Of is er een verschil tussen gered worden en genezen worden?

Misschien is dit het verschil: mensen kunnen heel uiteenlopend reageren als ze genezen van een ernstige ziekte. Sommigen proberen hun leven op te pakken alsof er niets bijzonder is gebeurd, maar anderen zijn innerlijk veranderd. Ze hebben zich doodziek geweten, en nu is toch herstel gekomen. Ze voelen zich extra gevoelig voor de

grootsheid en kwetsbaarheid van het leven. Ze weten op een diepere wijze hoe bijzonder en hoe kostbaar het leven is. Ze zien het leven met verwondering en dankbaarheid. Wetend dat er eigenlijk niets is waar je recht op hebt, beseffend dat alles hen -ons!- om niet gegeven is. We hebben geen recht op gezondheid, geluk, op leven: eigenlijk is alles ons door God gegeven!

De genezen Samaritaan heeft daar weet van. Alle tien werden genezen, maar één van hen is ook gered. Die weet dat het leven een gave is, die weet dat je met dankbaarheid, en openheid in het leven mag staan. Geloven is een kwestie van zien. Het is het vermogen zo in het leven te staan om te leven in verwondering, om in de natuur, en ieder medemens de Schepper te zien en te eren.

Bijna alle religies op aarde stellen dat dankbaarheid belangrijk is. Uit het onderzoek is gebleken dat deze dankbaarheid mensen gelukkiger maakt dan mensen die niet stil staan bij wat ze hebben. Dankbare mensen zijn alerter, enthousiaster, optimistischer en energieke.

Hoe word je dankbaar? "Count your blessings", heel simpel. "Wees iedere ochtend tijdens het tandenpoetsen, douchen of haren kammen dankbaar voor minimaal vijf dingen". Iedereen – ziek of niet- kan leren om dankbaar in het leven te staan door stil te staan bij de goede dingen die we hebben, onze de zegeningen te tellen iedere dag. Door te focussen op wat goed gaat en van daar uit te vertrekken. Er is genoeg om dankbaar voor te zijn. Wees dankbaar voor de oren waarmee je dit hoort, voor schoon drinkwater, je talenten, je lichaam, een ontmoeting, je vrienden en ga zo maar door.

Dankbaarheid is dus niet alleen een reactie op voorspoed, maar een spirituele houding. Psalm 138 leerde ons te danken in succes, de evangelielezing van vandaag leert ons met een dankbare blik te kijken naar ons leven. Het leven als een gave, een geschenk te beleven.

Laten we niet wachten tot we iets verliezen om dankbaar te zijn. Laten we het hier en nu doen. En laten we onze dankbaarheid niet alleen voelen, maar ook delen met anderen.

Het moge zo zijn.

Refrein:

Dedidelidoedelidoedelidoepa
Pedoedelidedoedap
Pedoedelidedoedap
Dedoedelidoep doedelidoep doedelidoepa
Pedoedelidedoedelidedap

Mijn overgrootvader
Die bracht 't niet zo ver
Omdat 'ie nog ontzag had voor de mensen met ontzag
Z'n hele leven bij een baas
Toen werd 'ie ziek helaas
Hij leed aan TBC dus kreeg 'ie dadelijk ontslag
Hij stierf dan ook al snel
Zonder dankjewel
Maar dankbaar moet je zijn
Nederig en klein
Hij stierf zonder een cent
Dat vond z'n vrouw dus niet zo fijn
Maar dankbaar moet je zijn
Nederig en klein
Dus bleef ze redelijk, vriendelijk, geduldig en beschei'n

refrein

Mijn opa die was boer
God vrezend, hart en stoer
Zondags twee keer naar de kerk
Dat hoorde toen nog zo
Z'n dochtertje werd ziek
Maar mocht van God geen prik
Dus bleef ze voor d'r leven lang misvormd door polio
Maar goed, ze ging niet dood
De blijdschap was dus groot
Dankbaar moet je zijn (dankbaar zijn, dankbaar zijn)
Nederig en klein (dankbaar zijn, dankbaar zijn)
Je gooit dan maar desnoods een scheutje water bij de wijn
(Dankbaar zijn, dankbaar zijn, dankbaar moet je zijn)
Want dankbaar moet je zijn (dankbaar zijn, dankbaar zijn)
Nederig en klein (dankbaar zijn, dankbaar zijn)
Al smaakt die wijn dan soms naar hele smerige azijn
(Dankbaar zijn, dankbaar zijn, dankbaar moet je zijn)

refrein

Mijn vader stierf vrij jong
Door kanker aan z'n long

Na maanden in 't ziekenhuis wou hij 't liefste dood
Maar als 'ie sterven zou
Dan kwam de dokter gauw
Die telkens op 't nippertje weer leven in 'm spoot
Toen hij de pijp uitging was dat een opluchting
Dankbaar moet je zijn (dankbaar zijn, dankbaar zijn)
Nederig en klein (dankbaar zijn, dankbaar zijn)
't Leven dat is heilig ook al barst je van de pijn
(Dankbaar zijn, dankbaar zijn, dankbaar moet je zijn)
Dankbaar moet je zijn (dankbaar zijn, dankbaar zijn)
Nederig en klein (dankbaar zijn, dankbaar zijn)
Wie leven wil gaat dood en wie sterft krijgt medicijn
(Dankbaar zijn, dankbaar zijn, dankbaar moet je zijn)

refrein

En nu ben ik dus zelf
Zo'n beetje op de helf
Dat moet natuurlijk helft zijn maar dan rijmt 't niet zo fijn
En nou pas zie ik in
Het heeft totaal geen zin
Om goed en braaf en zoet en lief en nederig te zijn
Daar schiet je niks mee op
't Kost alleen je kop
Want dankbaarheid is mooi
Maar niet voor elke fooi
Want anders leef je strakjes in een grote klerezooi
Dankbaar zijn jawel (dankbaar zijn, dankbaar zijn)
Maar nimmer op bevel (dankbaar zijn, dankbaar zijn)
Al word je dat ook ingegeven met de paplepel
(Dankbaar zijn, dankbaar zijn, dankbaar moet je zijn)
Dankbaar zijn is goed (dankbaar zijn, dankbaar zijn)
Maar nooit wanneer 't moet (dankbaar zijn, dankbaar zijn)
Omdat je daar uiteindelijk toch meestal zelf voor bloed
(Dankbaar zijn, dankbaar zijn, dankbaar moet je zijn)

Gracias al la vida (Mercedes Sosa)	
<p>Gracias a la vida que me ha dado tanto Me dio dos luceros que cuando los abro Perfecto distingo lo negro del blanco Y en el alto cielo su fondo estrellado Y en las multitudes el hombre que yo amo</p> <p>Gracias a la vida que me ha dado tanto Me ha dado el oído que en todo su ancho Graba noche y días Grillos y canarios, martillos, turbinas Ladridos, chubascos Y la voz tan tierna de mi bien amado</p> <p>Gracias a la vida que me ha dado tanto Me ha dado el sonido y el abecedario Con el las palabras que pienso y declaro Madre, amigo, hermano y luz alumbrando La ruta del alma del que estoy amando</p> <p>Gracias a la vida que me ha dado tanto Me ha dado la marcha de mis pies cansados Con ellos anduve ciudades y charcos Playas y desiertos, montañas y llanos Y la casa tuya, tu calle y tu patio</p> <p>Gracias a la vida que me ha dado tanto Me dio el corazón que agita su marco Cuando miro el fruto del cerebro humano Cuando miro el bueno tan lejos del malo Cuando miro el fondo de tus ojos claros</p> <p>Gracias a la vida que me ha dado tanto Me ha dado la risa y me ha dado el llanto Así yo distingo dicha de quebranto Los dos materiales que forman mi canto Y el canto de ustedes que es el mismo canto Y el canto de todos que es mi propio canto</p> <p>Gracias a la vida</p>	<p>Dankzij het leven dat me zoveel heeft gegeven Het heeft me twee sterren gegeven die als ik ze open Perfect onderscheid ik het zwart van het wit En in de hoge hemel zijn sterrenbodem En in de menigte de man van wie ik hou</p> <p>Dankzij het leven dat me zoveel heeft gegeven Het heeft me het oor gegeven dat in al zijn breedte Dag en nacht registreert Krekels en kanaries, hamers, turbines Blaffen, buien En de tedere stem van mijn geliefde</p> <p>Dank aan het leven dat me zoveel heeft gegeven Het heeft me het geluid en het alfabet gegeven Daarmee de woorden die ik denk en verklaar Moeder, vriend, broer en licht dat verlicht Het pad van de ziel van degene die ik liefheb</p> <p>Dank aan het leven dat me zoveel heeft gegeven Het heeft me de mars van mijn vermoeide voeten gegeven Met hen liep ik door steden en plassen Stranden en woestijnen, bergen en vlaktes En jouw huis, jouw straat en jouw binnenplaats</p> <p>Dank aan het leven dat me zoveel heeft gegeven Gaf me het hart dat zijn frame schudt Als ik kijk naar de vrucht van het menselijk brein Wanneer ik kijk naar het goede zo ver van het slechte Wanneer ik in de diepte van je heldere ogen kijk</p> <p>Dank aan het leven dat me zoveel heeft gegeven Het heeft me gelachen en het heeft me tranen gegeven Dus ik onderscheid vreugde van verdriet De twee materialen die mijn lied vormen En het lied van jou dat hetzelfde lied is En het lied van alles dat mijn eigen lied is</p> <p>Dankzij het leven</p> <p style="text-align: right;">(vertaald door DeepI)</p>

Overdenking viering rond dankbaarheid

Psalm 138 begint met een loflied: *"Ik zal U loven met mijn hele hart... Op de dag dat ik aanriep, hebt U mij geantwoord."*

De Psalmist ervaart succes en ziet dat als een vervulling van Gods belofte. Dit is de dankbaarheid die we herkennen als het goed met ons gaat.

Maar zelfs in deze psalm schuilt al een waarschuwing: vergeet niet dat je voorspoed een gave is en géén recht.

Dit is ook de waarschuwing die Mozes gaf aan Israël, vlak voordat zij het Beloofde Land binnengingen (Deut. 8:11-17): *"Wanneer u eet en verzadigd wordt, goede huizen bouwt en die bewoont... zeg dan niet bij uzelf: mijn kracht en de sterkte van mijn hand heeft mij dit vermogen verworven."*

Wie succes heeft, loopt het risico zichzelf als de bron daarvan te zien. En dat is een grote valkuil: ondankbaarheid door zelfgenoegzaamheid. Mensen met succes hebben heel vaak de neiging om zichzelf op de borst te kloppen. Dat er nog veel meer meespeelde : zoals toeval, een gelukkige keuze, een toevallige economische bloeiperiode, de plek waar het wiegje stond, de vele mensen die je omringden, ... dat zien ze over het hoofd.

We kunnen even nadenken: Hoe tonen wij dankbaarheid als het goed met ons gaat? Zijn we ons bewust van de gaven die we ontvangen, of beschouwen we ze als vanzelfsprekend?

Jezus heeft in het grensgebied tussen Galilea en Samaria een bijzondere ontmoeting met een groepje van 10 melaatsen. Niet toevallig staat in de tekst dat het om 10 melaatsen ging. Tien was voor Bijbelse normen het minimum voor een representatieve groep. Het morgengebed kan in de synagoge maar gezegd worden als 10 personen aanwezig zijn. Tien biddende gelovigen staan bij de Joden representatief voor heel de mensheid. Zij zingen in naam van iedereen Gods lof, opdat allen geheiligd worden. Ook omgekeerd staan tien zieken symbolisch voor allen die door ziekte, armoede of uitsluiting worden gemarginaliseerd.

Chronisch ziek zijn is geen pretje. Ziekte tast de fundamenten van het leven aan en zet zelfs de verhouding met de Ene, de Gever van het leven onder druk: Waarom moest mij dit overkomen en hoe kan een god, die Liefde is, dit toelaten? Bovendien komt er vaak nog sociaal isolement bij: mensen weten niet goed hoe met ziek zijn om te gaan, onwennigheid vervreemdt mensen van elkaar.

Ook in het verhaal van Lucas is het een ontmoeting vanop afstand, want uit angst voor besmetting en vanwege hun onreinheid werden melaatsen buiten de maatschappij geplaatst. Ze kregen een ratel en waren verplicht van op afstand zich te melden en te roepen dat ze besmet waren. Maar in het evangelieverhaal gebeurt het omgekeerde. In plaats van waarschuwend te roepen, vragen ze Jezus om aandacht en nabijheid. Lucas beklemtoont dit gedrag extra, om zo het contrast met de gezonden, die onverschillig aan Jezus voorbijgaan, te vergroten.

De groep van 10 roept Jezus toe met 'Meester, ontferm u'. Jezus wordt als het ware voor het blok gezet. Een meester heeft namelijk verplichtingen tegenover zijn leerlingen. En dan komt er een ander centraal woord in dit verhaal: 'Ziende, sprak hij tot hen'. Het zien van Jezus is een zien vol mededogen. Ook Jezus willen volgen heeft met zien te maken, een speciale manier van kijken naar de werkelijkheid. Gevoelig worden voor het appél dat je naaste op je maken. Jezus ziet hen dan ook en kijkt naar hen met ontferming. Hij stuurt ze naar de priesters en onderweg worden ze gereinigd, zijn blik is ook een genezende blik.

Volgeling van Jezus zijn betekent dat je in staat bent om over je eigen grenzen heen te kijken. Oog hebben in de wereld om je heen, thuis, op je werk, in je buurt voor hen die aandacht nodig hebben, en zorg behoeven. Iedereen kan werken aan een zorgzame omgang met mensen.

Jezus heeft de melaatsen op het eerste gezicht de merkwaardige opdracht zich aan de priesters te laten zien. Vanuit de Wet, de Thora is deze opdracht begrijpelijk. Het zijn namelijk de priesters die een genezing of reiniging van melaatsheid officieel vaststellen.

Zo staan in Leviticus 14 de uitgebreide rituelen besproken die vereist zijn bij de reinheidsverklaring van een genezene.

Eén melaatse keert terug om Jezus te bedanken, toen hij zag dat hij genezen was. Typisch, dat het er zo staat: toen hij zag dat hij genezen was. De anderen kwamen niet terug om te bedanken, omdat zij blijkbaar niet zagen wat er gebeurd was. Met andere woorden, ook dankbaarheid heeft met 'zien' te maken.

Veel krijgen, veel bezitten, veel genieten maak een mens nog niet dankbaar. Onze westers welvaart is er om dat te bewijzen. Want met onze dankbaarheid zit het niet zo best. Als je iets gewoon vindt, ben je er niet dankbaar voor. Als je het gewoon vindt dat je genezen bent, ben je daar niet dankbaar voor. Dan zie je het eigenlijk niet. Als je het gewoon bent dat je dagelijks te eten hebt, ben je daar niet dankbaar voor. Dan gaat het danken voor het eten gewoon over.

We moeten iets veranderen aan onze manier van kijken. Het is niet zo gewoon dat je leeft, dat je handen hebt, voeten die je vlot overal naar toe brengen, Dat je vrienden hebt, een vrouw, man of kind...

Eén van de 10 kwam terug om te bedanken. En die ene persoon die het zag, is dan nog een Samaritaan. Samaritanen werden in de ogen van Joden niet voor vol aanzien: ze erkenden wel de Thora, maar niet de profeten en gingen ook niet naar de tempel in Jeruzalem. Kwam hij daarom terug bij Jezus? Omdat hij bij de priesters niets te zoeken had?

Toch is de Samaritaan, de 2de rangburger, hier het voorbeeld voor anderen. Bij de evangelist Lucas is dit is een geliefd thema. Na al eerder over de Barmhartige Samaritaan te hebben verteld, vertoont hij hier de Dankbare Samaritaan. Jezus eigen mensen, de mensen met wie Hij verwant was, zagen het niet. De vreemdeling die er eigenlijk niet bij hoorde, zag het wel.

Terzijde : Op school merk je soms iets gelijkaardigs: jongeren kunnen al eens zeuren over die lange leerplicht, hoe saai het is op school... Terwijl er hier ook een aantal 'nieuwkomers' (asielzoekers) zitten, die beseffen dat onderwijs heel belangrijk is en dat ze hier kansen krijgen die ze in hun thuisland niet hadden. Hoe moeilijk hun achtergrond soms is, vaak zijn het erg gemotiveerde leerlingen. Het is belangrijk om Vlaamse leerlingen de ogen open te trekken met een les of documentaire over andere culturen of de geschiedenis, zodat ze beseff krijgen dat het niet vanzelfsprekend is wat we hier in het westen allemaal hebben...

Hoe ging het met die negen anderen? Over de andere negen genezen melaatsen wordt ons in het verhaal niets verteld. Eigenlijk is het gedrag van die negen melaatsen niet eens zo heel opmerkelijk en best herkenbaar.

Bij tegenslag zoeken mensen elkaar op voor steun en saamenhorigheid. Het is leven in verhoogde staat van paraatheid, op het wet van de snee. De urgentie dringt zich op en we beseffen dan maar al te goed waar het op aan komt. Maar als het gewone leven weer zijn loop neemt, is dat gevoel van saamenhorigheid en intensiteit vaak weer snel verdwenen. We laten de narigheid achter ons en gaan weer verder met ons leven. Vreemd hoe dat komt: dat we zo gemakkelijk zijn af te leiden van hetgene wat er eigenlijk toe doet. Eerst was er een soort verbondenheid tussen de 10 melaatsen, maar die verbondenheid is heel broos. Men is nog niet genezen of de groep valt al uit elkaar. Het zijn weer 10 individuen geworden.

Jezus lijkt verwonderd dat er maar één man komt bedanken. 'Waren ze niet allemaal gereinigd? En dan zegt Jezus : Uw geloof heeft u gered'... Dat klinkt vreemd. Ze zijn toch allemaal gered? Of is er een verschil tussen gered worden en genezen worden?

Misschien is dit het verschil: mensen kunnen heel uiteenlopend reageren als ze genezen van een ernstige ziekte. Sommigen proberen hun leven op te pakken alsof er niets bijzonder is gebeurd, maar anderen zijn innerlijk veranderd. Ze hebben zich doodziek geweten, en nu is toch herstel gekomen. Ze voelen zich extra gevoelig voor de

grootsheid en kwetsbaarheid van het leven. Ze weten op een diepere wijze hoe bijzonder en hoe kostbaar het leven is. Ze zien het leven met verwondering en dankbaarheid. Wetend dat er eigenlijk niets is waar je recht op hebt, beseffend dat alles hen -ons!- om niet gegeven is. We hebben geen recht op gezondheid, geluk, op leven: eigenlijk is alles ons door God gegeven!

De genezen Samaritaan heeft daar weet van. Alle tien werden genezen, maar één van hen is ook gered. Die weet dat het leven een gave is, die weet dat je met dankbaarheid, en openheid in het leven mag staan. Geloven is een kwestie van zien. Het is het vermogen zo in het leven te staan om te leven in verwondering, om in de natuur, en ieder medemens de Schepper te zien en te eren.

Bijna alle religies op aarde stellen dat dankbaarheid belangrijk is. Uit het onderzoek is gebleken dat deze dankbaarheid mensen gelukkiger maakt dan mensen die niet stil staan bij wat ze hebben. Dankbare mensen zijn alerter, enthousiaster, optimistischer en energieke.

Hoe word je dankbaar? "Count your blessings", heel simpel. "Wees iedere ochtend tijdens het tandenpoetsen, douchen of haren kammen dankbaar voor minimaal vijf dingen". Iedereen – ziek of niet- kan leren om dankbaar in het leven te staan door stil te staan bij de goede dingen die we hebben, onze zegeningen te tellen iedere dag. Door te focussen op wat goed gaat en van daar uit te vertrekken. Er is genoeg om dankbaar voor te zijn. Wees dankbaar voor de oren waarmee je dit hoort, voor schoon drinkwater, je talenten, je lichaam, een ontmoeting, je vrienden en ga zo maar door.

Dankbaarheid is dus niet alleen een reactie op voorspoed, maar een spirituele houding. Psalm 138 leerde ons te danken in succes, de evangelielezing van vandaag leert ons met een dankbare blik te kijken naar ons leven. Het leven als een gave, een geschenk te beleven.

Laten we niet wachten tot we iets verliezen om dankbaar te zijn. Laten we het hier en nu doen. En laten we onze dankbaarheid niet alleen voelen, maar ook delen met anderen.

Het moge zo zijn.